

Nieuwsbrief Historische Vereniging Oud Leiden november 2025

De Historische Vereniging Oud Leiden heeft tot doel het bevorderen van de kennis van en de belangstelling voor de geschiedenis van Leiden en omstreken en zet zich in voor het behoud en herstel van het (cultureel) erfgoed van Leiden.

Deze nieuwsbrief verschijnt één keer per maand met informatie over evenementen, activiteiten en andere wetenswaardigheden.

Voor € 27,50 per jaar kunt u lid worden van de HVOL. Met uw lidmaatschap steunt u onze doelstellingen. U ontvangt het kwartaalblad Oud Leiden Nieuws, het Leids Jaarboekje, krijgt gratis toegang tot lezingen en korting op excursies. Zoekt u nog een leuk cadeau? Maak iemand voor een jaar lid van onze vereniging. Meer informatie vindt u [hier](#)

Redactieadres: promotie@oudleiden.nl
Kopij: max 200 woorden en foto's in hoge resolutie
De redactie behoudt zich het recht voor teksten te weigeren, te redigeren of in te korten

Deadline volgende editie:
21 november 2025

Agenda activiteiten HVOL

4 december

Lezing Ward Hoskens over de Pieterskerk als dynamisch erfgoed

14 december

Jaarlijkse Jan van Houtlezing "Van verval naar vernieuwing" Leiden 1970-1985 Arie de Jong en Bart van der Steen

Kijk voor de actuele aanvangstijden op onze [website](#)

Geslaagde Diesviering 2025

We kijken terug op een zeer geslaagde Diesviering van de Historische Vereniging Oud Leiden afgelopen zaterdag 1 november. Het programma bood een boeiende lezing, het Leids Jaarboekje 2025 en de Historische

kalender 2026 zijn aan de burgemeester overhandigd, er zijn Lakenloodjes uitgedeeld en er was zelfs een Koninklijke onderscheiding.

Jos van den Broek, emeritus hoogleraar biomedische wetenschapscommunicatie aan de Universiteit Leiden, nam met zijn lezing 'De verstandige slangen van Claes Alewijn en Jan Schrant', het publiek mee op ontdekkingsstocht langs de vele slangen die in de Leidse binnenstad te vinden zijn – uitgevoerd in steen, hout, glas of verf.

Winnaar Oud Leidenprijs: de film NICO

De film NICO is de winnaar geworden van de Oud Leiden Publieksprijs 2025. De prijs is een initiatief van de HVOL en wordt iedere twee jaar uitgereikt.

De film geeft een mooi tijdsbeeld van Leiden uit vooral de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw, gecomponeerd uit foto's van de Leidse fotograaf Nico van der Horst, met bijpassende Hollandse muziek. De film is gemaakt door de kleinzoon van Nico van der Horst, André Kapaan en zijn partner Sabine van Nimwegen, en heeft meerdere voorstellingen beleefd in bioscoop Trianon.

Voor de Oud Leiden Publieksprijs 2025 kon het publiek kiezen uit een vijftal nominaties Deze waren door een onafhankelijke jury - onder voorzitterschap van Gerard Kramer - geselecteerd uit de vele Leidse historische publicaties en evenementen in de voorafgaande jaren. Naast NICO waren er vier andere nominaties:

- Historische atlas van Leiden, 1200 jaar ontwikkeling in zestig kaarten
- Sporen van Drie October. Tastbare herinneringen van beleg en ontzet van Leiden
- Het toneelstuk Beleg, een hertaling van een 18e-eeuws stuk
- De Jubileumviering van 3 oktober 2024

De prijs voor de winnaar is een oorkonde en een bedrag van € 1000,-

Lakenloodjes voor Bert Lever en Jaak Slangen

Tijdens de Dies van kregen Bert Lever en Jaak Slangen uit handen van voorzitter Gerda van den Berg een Leids Lakenloodje uitgereikt. Dit ereteken, een replica van een zestiende-eeuws lakenloodje, is bestemd voor mensen die zich op een uitzonderlijke wijze inzetten voor de HVOL.

Bert Lever is de drijvende kracht achter Uitgeverij Ginkgo, die regelmatig waardevolle historische publicaties over Leiden uitbrengt. Omdat de uitgeverij niet in aanmerking kwam voor de Oud Leidenprijs in verband met de criteria die hiervoor gelden, besloot de HVOL Bert Lever te eren met een Lakenloodje vanwege zijn grote betekenis voor de Leidse geschiedschrijving.

Jaak Slangen overhandigde tijdens de Dies het Leids Jaarboekje aan de burgemeester. Dit is tevens de laatste editie waaraan hij heeft meegewerkt. Zijn betrokkenheid bij de Leidse sociaaleconomische geschiedenis begon in de jaren tachtig. Vanaf 1987 was hij actief binnen de Dirk van Eckstichting, waarvan hij 26 jaar bestuurslid was. Ook was hij redactielid van het *Jaarboek der sociale en economische geschiedenis van Leiden en omstreken*.

Sinds 2013 maakte hij deel uit van de redactie van het *Leids Jaarboekje*. Jaak kreeg een Lakenloodje voor zijn jarenlange belangeloze en toegewijde inzet voor de Leidse geschiedenis

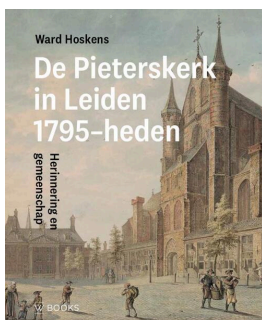
Koninklijke onderscheiding Ariela Netiv

Een bijzonder moment tijdens de Dies was de uitreiking van een Koninklijke onderscheiding aan Ariela Netiv door burgemeester Peter Heijkoop. Netiv werd geëerd voor haar verdiensten als directeur van Erfgoed Leiden en Omstreken.

Onder haar leiding werd de samenwerking tussen ELO en de HVOL verder versterkt. De Diesviering bood een passend podium om onze waardering te tonen voor haar bijdrage aan het Leidse erfgoed.

Lezing *De Pieterskerk als dynamisch erfgoed*

Continuïteit en verandering in het hart van de stad, vanaf 1795 tot heden

De Pieterskerk wordt tegenwoordig nog het meest gezien als 'een kerk die geen kerk meer is'. Voormalig religieus erfgoed dus, met een grote waarde voor de collectieve geschiedenis en identiteit van de stad. Conservator Ward Hoskens promoveert op 13 november op de geschiedenis van de Pieterskerk van 1795 tot heden.

In zijn boek stelt Hoskens een nieuwe blik op het monument voor, die dit perspectief kan verbreden en verrijken. Aan de hand van vele voorbeelden schetst hij in deze lezing een levendig beeld van de ontwikkeling van de Pieterskerk vanaf 1795, als dynamisch erfgoed.

Uitgeverij WBooks (Zwolle) geeft de publiekseditie van zijn proefschrift uit. Het boek is na afloop van de lezing te koop tegen de gereduceerde prijs van €34,95 (i.p.v. €39,95), zolang de voorraad strekt!

Datum: donderdag 4 december
Aanvang: 20.00 uur, Kerk open om 19.30 uur
Locatie: Pieterskerk, ingang via het Noordportaal, Pieterskerkhof 1a
Toegang: vrij
 Aanmelden verplicht via: aanmelden@oudleiden.nl

Boekpresentatie *van Verval naar Vernieuwing*

Op woensdag 15 oktober presenteerden vier HVOL-leden het boek 'van Verval naar Vernieuwing': Leiden 1970-1985, de vrucht van vijf jaar hard werken.

Tussen 1970 en 1985 maakte Leiden een grondige transformatie door. Een armoedige en vervallen gemeente die economisch, sociaal en cultureel op haar laatste benen liep, werd opgeschud door betrokken burgers en een nieuwe generatie actieve, bevlogen bestuurders. In die periode is de basis gelegd voor het welvarende Leiden van vandaag. Om deze transformatie te reconstrueren voerden de auteurs circa vijftig gesprekken met wethouders, raadsleden, ambtenaren, actievoerders, kunstenaars en betrokken burgers die in de jaren zeventig en tachtig actief waren in Leiden.

De boekpresentatie verliep in allerbeste stemming. Emile van Aelst, alias de Leidse Glibber, vergeleek in een gesproken column het boek met zijn eigen herinneringen aan de stad. Vervolgens interviewde Jan Rijsdam de auteurs en werd een eerste exemplaar van het boek overhandigd aan wethouder Julius Terpstra. De avond werd afgesloten met een optreden door koor De Eenheid.

Het boek omvat 166 bladzijden, inclusief illustraties en is te bestellen bij Uitgeverij Primavera.

Jan van Houtlezing: *van Verval naar Vernieuwing*

Het boek 'van Verval naar Vernieuwing' staat ook centraal in de jaarlijkse Jan van Houtlezing. Twee van de auteurs, namelijk Arie de Jong en Bart van de Steen, houden een inleiding waarna er gelegenheid is tot het stellen van vragen en discussie.

Datum: 14 december
Aanvang: 14.00 uur inloop, aanvang lezing 14.30 uur
Locatie: Amicitia, 2e Binnenvestgracht 21
Toegang: vrij voor leden HVOL

Vacature bestuurslid Historische Vereniging Oud Leiden

In verband met het vertrek in maart 2026 van ons bestuurslid Evenementen zijn wij op zoek naar een kandidaat voor deze bestuursfunctie. Belangstellenden kunnen zich tot **1 december 2025** per e-mail aanmelden bij secretaris@oudleiden.nl, onder vermelding van een motivatie en andere relevante gegevens. Na afloop van de reactietermijn volgt een selectieprocedure, waarna het bestuur een kandidaat voordraagt tijdens de Algemene Ledenvergadering van de HVOL in maart 2026.

Van het bestuurslid Evenementen wordt verwacht:

- Bereidheid tot het bekleden van een bestuursfunctie in algemene zin, met als specifieke verantwoordelijkheid het verzorgen van lezingen en excursies
- Leiding geeft aan de leden van de Commissie Lezingen en de Commissie Excursie

- Dat deze vooral lezingen organiseert voor leden en belangstellenden van de HVOL.
- Ten behoeve van de lezingen locaties bespreekt en de contacten met de beheerders daarvan onderhoudt
- In samenwerking met het bestuurslid Communicatie de publiciteit over de lezingen verzorgt, via de verschillende communicatiekanalen van de HVOL en de lokale, regionale en sociale media.
- Actief is tijdens evenementen als de Dies van de HVOL en de Open Monumentendagen.

Het vertrekkende Bestuurslid Evenementen werkt het nieuwe bestuurslid in, en staat deze met raad en daad terzijde.

OPROEP: weet u een geschikte kandidaat, dan vragen we u een bericht te sturen naar:

secretaris@oudleiden.nl

Gezocht: hulp bij vervoer voor onze vereniging

Vind jij het leuk om af en toe een handje te helpen en ben je in het bezit van een auto? De HVOL is op zoek naar iemand die zo nu en dan het vervoer van materialen kan verzorgen voor onze evenementen. Het gaat vooral om het vervoer van bijvoorbeeld beeldschermen en dozen met boeken binnen Leiden, en soms het ophalen van boeken uit onze opslag in Leiderdorp.

De ritten zijn goed te plannen, kilometerkosten worden uiteraard vergoed en je levert een waardevolle bijdrage aan het soepel laten verlopen van onze activiteiten.

Heb je (hoogstens) een paar uurtjes per maand over en help je graag mee? Laat dit dan weten aan onze secretaris via: secretaris@oudleiden.nl

Najaarsbijeenkomst Rijnlandse geschiedenis

De najaarsbijeenkomst *Rijnlandse Geschiedenis* is op **donderdagavond 20 november** in Wijkcentrum Swaenswijk in Alphen aan den Rijn.

Het thema van de avond is **trekvaarten en buitenplaatsen**. Hoe kenmerkend voor Rijnland zijn deze waterwegen en de fraaie buitens?! Twee deskundigen nemen u mee in de geschiedenis van trekvaarten in Zuid-Holland en buitenplaatsen langs de Oude Rijn.

- **Marloes Wellenberg** vertelt over de trekvaarten in Zuid-Holland. De trekschuit was de intercity van de 17e en 18e eeuw: goedkoop, comfortabel en populair bij reizigers uit binnen- en buitenland. U hoort over de ontstaansgeschiedenis, de bijzondere kenmerken en de cultuurhistorische sporen van dit unieke vervoersnetwerk.
- **Arjan van 't Riet** spreekt over de buitenplaatsen langs de Oude Rijn. Alleen al rond Alphen stonden er al meer dan veertig. Maar klopt dat aantal wel? En welke rol speelde het jaagpad van 1664 bij hun bloei én verval? In deze lezing passeren aantallen, bouw en afbraak de revue.

Na afloop is er volop gelegenheid om collega's en bekenden uit de regio te spreken!

Iedereen is welkom, maar aanmelden via de secretaris@oudleiden.nl stellen wij zeer op prijs.

Opgravingen bij de Lammenschansbrug

Naar verwachting starten in de periode 24-30 november opgravingen bij de Lammenschansbrug. Bij een proefsleuf in 2020 zijn vermoedelijke resten van de Schans Lammen, een verdedigingswerk uit 1574, gevonden. Deze schans speelde een belangrijke rol in de geschiedenis van de belegering van Leiden door de Spanjaarden en de uiteindelijke bevrijding door de Geuzen. Archeologen vonden sporen van een gracht die bij dit soort schansen hoort. In de grond ontdekten zij vervolgens onder meer serviesresten, zoals een deel van een tinnen lepel en delen van een drinkglas. Dit is een indicatie dat de Schans Lammen, waarvan de precieze locatie tot dan toe onbekend was, zich op deze plaats bevond.

Deze plek komt straks onder het talud van de nieuwe weg te liggen. Daarom wil de provincie nu een opgraving organiseren in de hoop dat deze leidt tot meer vondsten die licht kunnen werpen op de gracht die als verdediging om de Schans heen zou hebben gelegen.

De naam Lammen is waarschijnlijk afgeleid van Jacob Lambrechtszoon. Hij was eigenaar van een boerderij dichtbij de locatie waar later de Schans opgeworpen zou worden.

Op dinsdag 25 november is publiek welkom. De exacte tijd en locatie zijn nog niet bekend.

Foto van de maand

Korte Mare

Er is veel te zien op deze foto. De locatie is de Korte Mare waar die de Oude Singel kruist. Het hoekpand was destijds (1967) in gebruik als Katholiek Militair Tehuis. Opmerkelijke details: de TV-antennes op de daken, enkele fraaie topgevels, een stadsklok met meerdere wijzerplaten, een ophangstaaf van de Marebrug, de glazenwasser (of schilder) op zijn ladder, en op de achtergrond een gashouder. Tenslotte, linksachter is het bovendeel van de textiel fabriek van Clos & Leembruggen aan de Langegracht zichtbaar.

De foto is afkomstig van afdeling Monumentenzorg van de gemeente Leiden. De fotograaf had als standpunt het dak van de schouwburg. Daardoor valt het zijaanzicht van de Alkemadebrug deels weg.

Historische kalender 2025 - november

Houtmarktbrug, Houtmarkt, 1964. Foto Jan Holvast

De Houtmarktbrug werd in 1831 gebouwd toen de Langegracht verlengd werd naar de Oude Herengracht. Tussen 1963 en 1967 is de Langegracht gedempt om als onderdeel van de cityring een doorgaande route van de Lammenschansweg naar de Lammermarkt mogelijk te maken. De cityring is door gewijzigde inzichten nooit afgemaakt. De Houtmarktbrug was een van de eerste van de zeven bruggen over de Langegracht die werden afgebroken. De Verversbrug over de Oude Herengracht, rechts op de foto, ligt nu in het verlengde van de Langegracht. De huizen aan de rechterkant van de Langegracht zijn vrijwel allemaal 'gesaneerd', alleen de laatste drie huizen tot aan de Houtmarkt hebben de sloophamer overleefd.

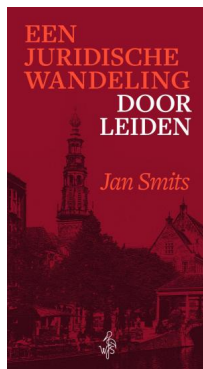
Zoekplaatje commissie Beeldbank

De foto in het [zoekplaatje in de nieuwsbrief van oktober](#) was een groentekar voor de deur van Driftstraat 40, vlak voor de Groenten- en Fruitwinkel van Schelvis, op de hoek van de Formosastraat in De Kooi. Hanneke Schelvis (familie?) gaf het goede antwoord. Op Google Maps is het pand nog duidelijk te herkennen.

Weer een raadsel voor de Beeldbank opgelost. Veel dank weer voor alle reacties.

Het volgende zoekplaatje komt in de nieuwsbrief van december.

Juridische rondwandeling door Leiden

Voor wie van wandelen houdt én van rechtsgeschiedenis is er goed nieuws: afgelopen zomer verscheen *Een juridische wandeling door Leiden* van de hand van Jan Smits.

Als er één plaats in Nederland is waar je het juridische verleden kunt beleven, is het Leiden wel. Met zijn eeuwenoude universiteit en meer dan vier eeuwen academische juristen, ademt de stad rechtshistorie op bijna elke straathoek en is men van een afwisselende wandeling verzekerd.

Adverteren in Oud Leiden Nieuws

We zoeken naar een echte verkooptijger die advertenties in OLN kan verkopen. Ons magazine komt vier keer per jaar uit en heeft een oplage van 2500 exemplaren. Heeft u interesse? Neem dan contact op met de redactie via: OLN@oudleiden.nl

Het Winkeltje - thema van de maand: literair Leiden

Het 'Winkeltje' is een activiteit van de Commissie Promotie, Uitvoering en Ondersteuning. Diverse nieuwe en tweedehands Leidse boeken en publicaties zijn verkrijgbaar tijdens de Dies, de Open Monumenten-dagen en de jaarlijkse HVOL-boekenmarkt.

Een deel van de boeken is direct te bestellen op de HVOL-website, zie <https://www.oudleiden.nl/publicaties/publicaties-te-koop-via-hvol>

De boeken kunnen na bestelling en betaling worden afgehaald bij het HVOL-afhaalpunt: Devire Lijstenmakerij, Middelstegracht 89 in Leiden (openingstijden dinsdag t/m zaterdag van 10:30 tot 17:00) of per post worden verzonden. Betaling dient te geschieden door het bedrag over te maken naar de bankrekening van de Historische Vereniging Oud Leiden: NL03 INGB 0005887187.

Belangstelling in één van onderstaande titels? Stuur een mail naar winkeltje@oudleiden.nl

Let op: de boeken zijn tweedehands. Het aanbod omvat een beperkt aantal exemplaren, meestal maar één. De conditionering varieert van 'als nieuw' tot 'redelijk' met soms een lichte beschadiging en/of verkleuring.

De romantische club
Leidse student-auteurs 1830 - 1840
Peter van Zonneveld
Uitgave: Athenae Batavae - Leiden, 1993
 (218 pagina's, softcover, 16 x 24 cm, geïllustreerd)
HVOL-ledenprijs € 5,-

Leidsche lier

Keur uit lyrische en verhalende bijdragen verschenen in de jaren 1935-1945 in het weekblad Virtus Concordia Fides en den Almanak van het Leidsche Studenten Corps

Uitgave: H.E. Stenfert Kroese - Leiden, 1946

(90 pagina's, hardcover, 14 x 24 cm)

HVOL-ledenprijs € 3,-

Karel van het Reve**Afscheid van Leiden**

Uitgave: G.A. van Oorschot - Amsterdam, 4e druk 1991

(256 pagina's, softcover, 13 x 20 cm)

HVOL-ledenprijs € 5,-

Het verhaal Achter een visboek, gevonden in de KHMW-bibliotheken geschreven in 1754 door de Leidse wetenschapper Laurens Gronovius

Frits Berends

Uitgave: Koninklijke Hollandische Maatschappij der Wetenschappen - Haarlem, 2024

(42 pagina's, softcover, 14 x 21 cm, geïllustreerd)

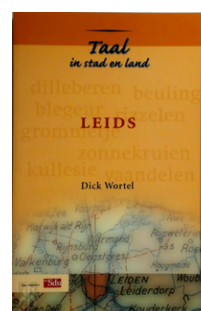
HVOL-ledenprijs € 3,-

Taal in stad en land Deel 5: Leids**Dick Wortel**

Uitgave: Sdu - 's Gravenhage, 2002

(118 pagina's, softcover, 13 x 19,5 cm)

HVOL-ledenprijs € 7,-

Bloem der steden Schrijvers over Leiden**Onno Blom**

Uitgave: HDC media, 2009

(160 pagina's, softcover, 12 x 20 cm)

HVOL-ledenprijs € 6,-

Het land der Letteren LEIDEN

Door schrijvers en dichters in kaart gebracht

Samenstelling: Tilly Hermans en Peter van Zonneveld

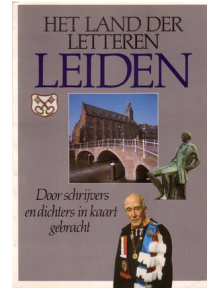
Redactie: Boudewijn Büch en Lodewijk van Zonneveld

Fotografie Menko ten Cate

Uitgave: Meulenhoff - Amsterdam, 1985

(143 pagina's, softcover, 17 x 24 cm)

HVOL-ledenprijs € 5,-

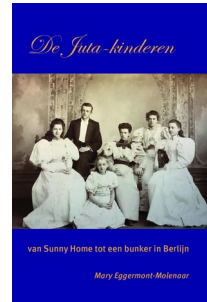
De Juta-kinderen | Van Sunny Home tot een bunker in Berlijn

Mary Eggermont-Molenaar

Uitgave: Ginkgo - Leiden, 2021

(205 pagina's, softcover, 16 x 24 cm, full color, geïllustreerd)

HVOL-ledenprijs € 10,-

Eva Biesheuvel organiseert en doet; Mary Eggermont-Molenaar

Uitgave: Ginkgo - Leiden, 1e druk 2019

(232 pagina's, softcover, 16 x 24 cm, full color, geïllustreerd)

HVOL-ledenprijs € 10,-

Leidse sprookjes en zottigheden (historische verhalen)

Henk van der Post

Uitgave: Kofschip Producties - Leiden, 2002

(145 pagina's, 15 x 22 cm, geïllustreerd)

HVOL-ledenprijs € 3,-

Schandaal in Leiden

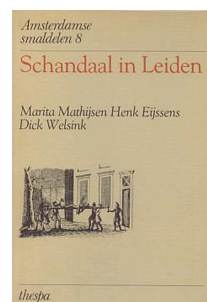
Brieven over de lotgevallen van de theologiestudent Gerrit van de Linde

Marita Mathijssen, Henk Eijssens, Dick Welsink

Uitgave: Thespa - Amsterdam, 1978.

(136 pagina's, softcover, geïllustreerd)

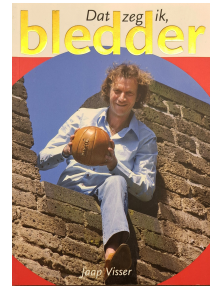
HVOL-ledenprijs € 3,-

Dat zeg ik, Bledder

(nieuw, hardcover, 80 pagina's, geïllustreerd, oorspronkelijke prijs € 10,-)

Ruud Paauw, oud-adjunct-hoofdredacteur van het Leidsch Dagblad, over de columnist Jaap Visser: 'Wat mij opvalt is zijn trefzekere taalgebruik. Geen modieuze aanstellerij, geen dure woorden, geen zinnen die moeizaam naar de punt strompelen. Eenvoud als kenmerk van het ware. 'Verdriet' en 'Het ouderlijk huis' zijn stukjes die mij zeer troffen. Zo mooi ingehouden geschreven. De lezer van deze bundel raad ik aan elke dag voor het naar bed gaan zo'n pareltje te lezen. U kunt dan goedgemutst de slaap vatten.'

Speciale aanbieding voor HVOL-leden: op vertoon van de HVOL-lidmaatschapskaart kunnen zij een gratis exemplaar verkrijgen op het HVOL-afhaalpunt.

Bedrijfsleden

De onderstaande bedrijven zijn bedrijfslid van de Historische Vereniging Oud Leiden. Heeft u ook een bedrijf met een warm Leids hart en met respect voor de Leidse geschiedenis? Dan is de steun van de Historische Vereniging Oud Leiden echt iets voor u. Neem contact op met promotie@oudleiden.nl en wij vertellen u er alles over.

 Akerboombouw BV.	 Burgy Klassiek Bouwen	 Stichting Hof Meermansburg	 Boutique Hotel Steenhof Suites	 Stichting Diogenes Leiden
 Alrijne Zorggroep	 Grandcafé De Burcht	 Macropa BV	 Teekens Karstens, advocaten en notarissen	 Museum De Lakenhal
 Prima Management	 Van Cleef Holding	 Glas- en Schilderwerken Van Muiden BV	 Brill	
 Barthen Rioleringswerken BV	 Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden	 Primavera Pers	 Universiteit Leiden	
 Stichting Beheer Begraafplaats Rijnhof	 Du Prie bouw & ontwikkeling B.V.	 Zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid	 Van der Valk Hotel Leiden	
 Rijksmuseum Boerhaave	 Stichting Eva van Hogeveen	 Hoogheemraadschap van Rijnland	 Wereldmuseum Leiden	
 De Brandmeester - Vergaderlocatie	 De Gunst Juwelier	 Tandartsenpraktijk Zoetenwoudsesingel	 Walburg Pers	
 Breedveste BV	 firma WP Hartwijk en Zoon	 RWV Advocaten	 Stichting Werk en Onderneming	
 Buik & Van der Horst gerechtsdeurwaarders	 Pieterskerk	 Schulpen Schuim BV	 Stichting Zeven Leidse Hofjes	
 Teeuwen Verzekeringen	 Hoppezak Kledingverhuur	 Serviceflat Schouwenhove	 Lek® makelaars en taxateurs	
 Legaltree	 Hooglandse kerk	 Sociétéit Amictia	 Stadsparkeerplan	

Contact:
info@oudleiden.nl

[Gegevens wijzigen](#) | [afmelden](#)